

Slyšeli jste někdy o filigránech?

Fligrány (vodoznaky) jsou obrazce, které vznikají při výrobě papíru. Středověký papír se vyráběl z rostlinných vláken (např. ze lnu), která se po rozmělnění a praní rozprostřela do drátěných sít a nechala zaschnout. Jednotlivé papírny - obdobně jako dnešní firmy - si do sít zakomponovaly vlastní značky z drátků, které při schnutí hmoty zanechaly ve výsledném papíru svůj otisk. Když středověký papír prosvítíme, můžeme na něm pozorovat stopy drátěného síta i daný znak papírny. Jelikož se papírenské značky pravidelně obměňovaly, mohou nám pomoci při dataci papírových rukopisů.

1. Zkuste vyznačit rozdíly mezi těmito vodoznaky od různých papíren. Pak je porovnejte se slovními popisy pod obrázky. Pozor, na každém detailu záleží!

AT5000-673_45, || 37,
40x120mm

Býčí hlava s prutem ze dvou linek, zakončeným květinou s šesti okvětními lístky, s očima, kulatou bradou

AT4000-421_243, || 34,
34x93mm

Býčí hlava s prutem, tvořeným jednoduchou linkou, zakončeným květinou s šesti okvětními lístky, s očima

AT8900-336_239, || 42,
42x121mm

Býčí hlava s prutem ze dvou linek zakončeným květinou se sedmi okvětními lístky, s linkou uprostřed prutu, s očima

Napadne Vás, copak je to za **číslo**, které následuje v popiscích po dvou svislých čárkách?

— — — — —

2. Jak už to tak bývá, i datace pomocí filigránů naráží na různé obtíže. Napadá vás, jak by se daly vyřešit? Zkuste přiřadit řešení k vypsáním problémům.

A. Design značek může být velice podobný

1. Můžeme papír opatrně prosvítit, aby filigrán více vynikl

B. Papír se při vazbě přeložil v místě, kde se nachází filigrán

2. Pokusíme se značku porovnat s ostatními v existujících popsanych sbírkách, a pokud nenajdeme nic podobného, pokusíme se značku překreslit a co nejpřesněji popsat, včetně místa a rukopisu, kde jsme ji objevili

C. Filigrán je špatně viditelný

3. Značky porovnáme pečlivě na základě všech rozměrů, orientace vůči drátkům síta a vzdálenosti mezi jednotlivými drátky

D. Nedokážeme přijít na to, co daná značka vyobrazuje

4. Pokusíme se dohledat ve svazku jeho druhou část podle struktury knižní vazby

Bonus: Jaká zvířata představují tyto značky?

Spolufinancováno
Evropskou unií

MT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

FILOZOFICKÁ FAKULTA
Univerzita Karlova